

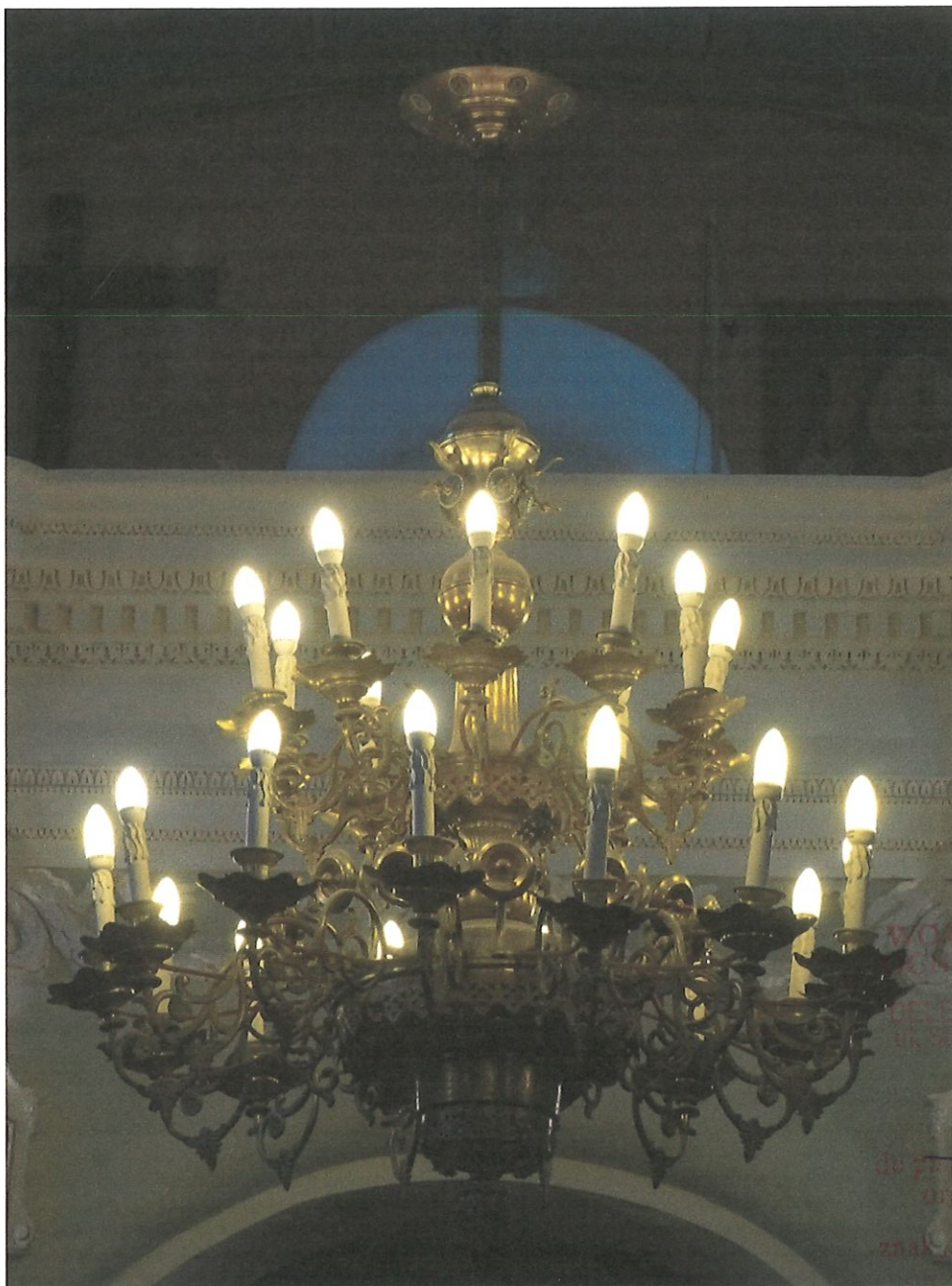
PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Żyrandol

z kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego w Nowosiólkach

/ diecezja zamojsko-lubaczowska /

dekanat Łaszczów

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
w Lublinie
DELEGATURA W ZAMOŚCIU
ul. Świeżka 29, 22-400 Zamość
tel./fax 84 638 59 71

ZAŁĄCZNIK

do pisma / postanowienia / decyzji
z zakresu ochrony zabytków

znak IR.14.5144.18.1.2023.....

z dnia 21.02.2023.....

Autor programu prac konserwatorskich i
restauratorskich

mgr Barbara Woch

Opaka 2023
Z up. Lubelskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków
mgr inż. arch. Elgiera Hazerjak
Kierownik Delegatury w Zamościu

ARTEMIS
Konservacja Dziel Sztuki
mgr Barbara Woch
Opaka 111/37600 Lubaczów
NIP 7931270774, REGON 387839820
tel. 607803930

1. KARTA IDENTYFIKACYJNA

A. DANE PRZED KONSERWACJĄ

RODZAJ:

Żyrandol

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA

nieznany

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA/LOKALIZACJA:

kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego w Nowosiólkach
/ diecezja zamojsko-lubaczowska /
dekanat Łaszczów
Nowosiółki 41, 22-652 Nowosiółki

WŁAŚCICIEL:

Parafia pw. Przemienienia Pańskiego w Nowosiólkach
Nowosiółki 41, 22-652 Nowosiółki

NUMER INWENTARYZACYJNY:

Wpis do rejestru zabytków n z dnia 25.08. 2023 r., pod nr B- 338(4)

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE:

Brak danych

B. DANE O KONSERWACJI

INWESTOR:

Parafia pw. Przemienienia Pańskiego w Nowosiólkach
Nowosiółki 41, 22-652 Nowosiółki

1. WYMIARY

Żyrandol :

Wys. ok.180 cm

Średnica 120 cm

Ramiona: 16 + 12 cm

2. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI

Żyrandol dwukondygnacyjny, wykonany ze stopu metali. Zasadniczą częścią konstrukcji jest stalowy trzpień na którym nałożono kolejno podsufitkę wykonaną z mosiężnej blachy, w formie odwróconego talerzyka, od dołu zdobionego plakietkami z dekoracją wykonaną w technice emalii komórkowej. Poniżej nałożona na trzpień elementy dekoracyjne oraz centralnie, spłaszczoną kulę do której zamontowano ramiona i elementy ozdobne żyrandola.

Spłaszczona kula ozdobiona mosiężną listwą z ażurowym ornamentem oraz umieszczonymi poniżej plakietkami nawiązującymi do tych, umieszczonych na podsufitce.

Ramiona żyrandola w dwóch rzędach, w wyższym 12 w niższym 16 ramion. Pomiędzy górnymi rzędami umiejscowione ramiona zakończone lusterkami.

Konstrukcję żyrandola kończy niewielki walec z półkolistym zakończeniem od dołu ozdobiony metalową, ażurową listwą, na którym również umiejscowiono dekoracyjne plakietki z emalią komórkową.

3. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE

Pierwsza informacja dotycząca wsi Nowosiółki pochodzi z 1472 roku, kiedy to odnotowano, że w miejscowości znajduje się cerkiew i karczma. Wieś w tym czasie otrzymał w posiadanie Mikołaj Zbrozek z Żernik, po którym wieś przejął Mikołaj Lipski herbu Korczak, żonaty m.in. z Dorotą z Ramszów z Oleszyc.

Kolejno właścicielami Nowosiółek były rodziny Lipskich, Zamojskich oraz w wieku XVII Karol Tarło, wojewoda lubelski. Kolejnym właścicielem był m.in. Aleksander Mołodecki i jego spadkobiercy, kanonik gnieźnieński Józef Antoni Łaszcz oraz rodzina Trębińskich, Rastawieckich oraz Epsteinów i Świerzawskich.

Pierwsza, drewniana świątynia, cerkiew prawosławna w Nowosiólkach wzniesiona została już w XV wieku, kolejną wzniesioną w latach 1744 -1775.

Kościół w Nowosiólkach wzniesiony został w 1804 roku z fundacji ówczesnego właściciela Ludwika barona Rastawieckiego herbu Sas.

Budynek wybudowany z cegły z prywatnej cegielni Rastawieckiego, w stylu barokowo-klasycystycznym, otynkowany, kryty płytami blaszanymi. Wnętrze z prezbiterium od północy oraz dwoma zakrystiami, ozdobione zostało malarstwem iluzjonistycznym.

Dopełnieniem wyposażenia były ołtarze, główny i dwa boczne oraz chór muzyczny wsparty na dwóch filarach.

Kościół pełniąc początkowo funkcję kaplicy rzymskokatolickiej (?), w latach 1870 -1919 pełnił funkcję cerkwi prawosławnej. Po roku 1919 ponownie pełnił funkcję świątyni rzymskokatolickiej, przy której 3 maja 1938 roku została erygowana parafia. Aktu powyższego dokonał bp. Marian Fulman, uposażając jednocześnie parafii 2 ha ziem, której zakup sfinansował 9 pułk piechoty w Zamościu.

Funkcje cerkwi prawosławnej pełniła jeszcze w latach 1940-44, by z kolei powrócić do funkcji poprzedniej, kościoła rzymskokatolickiego.

4. TECHNIKA WYKONANIA

Techniki odlewnicze, sztancowanie, techniki emalierskie

5. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania zły, wynikający przede wszystkim z powierzchniowych zabrudzeń, naturalnego starzenia się materiałów, jak również w wyniku wieloletniej ekspozycji i narażeniu na wahania temperatury i wilgotności powietrza, co doprowadziło do powstania na powierzchni metalu nawarstwień korozyjnych. Proces powyższy szczególnie widoczny na powierzchni ozdobnych plaketek / medalionów/, gdzie uwidaczniają się produkty korozji chlorkowej, mające destrukcyjny wpływ na powierzchnię metalu.

Całość powierzchni pokryta produktami pasywacji i korozji metalu, co powoduje zły odbiór estetyczny. W związku z utratą pierwotnych walorów wykończenia powierzchni metalu, stracił on swoją pierwotną funkcję odbijania światła i wzmocnienia rozświetlenia wnętrza świątyni.

Ze względu na utrudniony dostęp do poszczególnych elementów zyrandola, określenie ostatecznego stanu zachowania będzie możliwe po jego demontażu.

6. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI

Celem prac konserwatorskich jest przywrócenie pierwotnego stanu technicznego i estetycznego obiektu. W ramach prac konserwatorskich proponuje się usunięcie warstwy zanieczyszczeń, produkty korozji metali jak również deformacji.

Ważnym elementem prac konserwatorskich będzie przywrócenie pierwotnego wykończenia powierzchni metalu z zachowaniem patyny szlachetnej, która stanowi warstwę ochronną jak również świadczy o historii i pochodzeniu obiektu.

Planowa jest również wymiana instalacji elektrycznej i dostosowanie jej do aktualnych standardów w tym zakresie.

7. PROGRAM PRAC

1. Demontaż ruchomych elementów obiektu, w tym plakietek..
2. Wyprowadzenie zniekształceń w przypadkach koniecznych.

W zakresie elementów mosiężnych

3. Oczyszczenie z produktów korozji metodą chemiczną / kąpiele w 10 % roztworze winianu sodowo-potasowy w NaOH z zachowaniem patyny szlachetnej.
4. Przywrócenie powierzchni wykończenia pierwotnego jako powierzchni polerowanej.
5. Nałożenie inhibitora korozji / benzotriazol /.
1. Nałożenie warstwy zabezpieczającej – Paraloid B-44 w ksylenie.

W zakresie elementów stalowych

2. Usunięcie produktów korozji metodą mechaniczną / np. przy użyciu mikropiaskarki /
3. Nałożenie inhibitora korozji / tanina w alkoholu /.
1. Nałożenie warstwy zabezpieczającej i uszczelniającej / Paraloid B-44 w ksylenie, Cosmoloid B-80 /..

Elementy dekoracyjne plakietki

W zakresie prac należy oczyścić metal z luźnych zanieczyszczeń jak również nawarstwień korozyjnych przy użyciu np. roztworem Vulpexu w benzynie lakowej. Z kolei na oczyszczoną powierzchnię nałożyć inhibitor korozji / Benzotriazol w etanolu /. Elementy metalowe zabezpieczyć Paraloidem B-44.

Ze względu na ograniczony dostęp do obiektu, pełny zakres interwencji konserwatorskiej będzie możliwy po jego demontażu.

Po zakończeniu prac konserwatorskich, wykonać nową instalację elektryczną.

Wykonanie dokumentacji fotograficznej i konserwatorskiej.

Nowosiółki, kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego, żyrandol dekorowany plakietkami z emalią komórkową , stan przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, 2023 r., fot. B. Woch

Nowosiółki, kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego, żyrandol dekorowany plakietkami z emalią komórkową , stan przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, 2023 r., fot. B. Woch

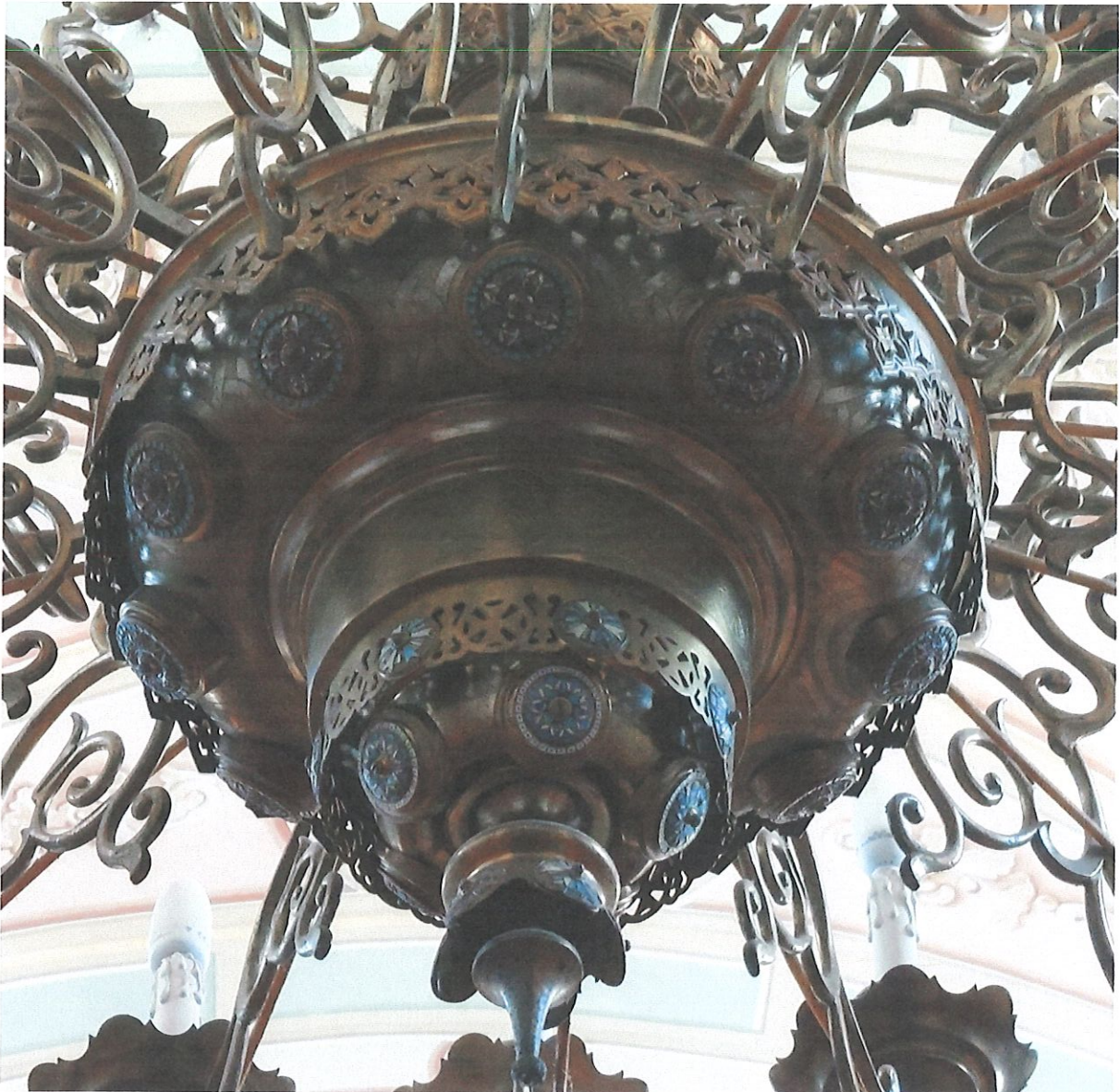
Nowosiółki, kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego, żyrandol dekorowany plakietkami z emalią komórkową , stan przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, 2023 r., fot. B. Woch

Nowosiółki, kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego, żyrandol dekorowany plakietkami z emalią komórkową , stan przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, 2023 r., fot. B. Woch

Nowosiółki, kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego, żyrandol dekorowany plakietkami z emalią komórkową, stan przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, 2023 r., fot. B. Woch

Nowosiółki, kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego, żyrandol dekorowany plakietkami z emalią komórkową , stan przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, 2023 r., fot. B. Woch